

Czartoszewski, Jacek W.

"Suma teologiczna", t. 35 : "Słownik terminów", św. Tomasz z Akwinu, oprac. Artur Andrzejuk, Londyn-Warszawa 1998 : [recenzja]

Studia Teologiczne 16, 374-375

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

genetyczny będziemy naprawdę wiedzieli czym jest człowiek. Wówczas nauczymy się wreszcie 'programować' siebie samych manipulując tym, co określa się molekułą życia. W grę wchodzi bezprecedensowa 'rewolucja antropologiczna', która może prowadzić do głębokich przemian losów jednostek i całej ludzkości. Może jednak pozwolić na odczytanie historii ewolucji zapisanej w DNA. W tym drugim wypadku objawienie chrześcijańskie winno dopomóc w uważnym i głębokim odczytaniu Bożych zamysłów - wezwania człowieka ku transcendentnej teologicznej i równocześnie antropologicznej.

Oprócz artykułów każdy z numerów "Credereoggi" zawiera dwie rubryki: Zaproszenie do lektury (*Invito alla lettura*) oraz Dokumentacja (*Documentazione*). Również i te rubryki dotyczą tematu, któremu poświęcony jest dany numer. I tak w "Zaproszeniu do lektury", znajdziemy bogaty wybór pozycji książkowych, wydanych w ostatnich latach we Włoszech. Każda pozycja opatrzona jest zwięzłym komentarzem. Znajdziemy tu zarówno dzieła autorów włoskich jak i tłumaczenia. Oprócz tego znajdziemy tu również prezentacje czasopism poświęconych bioetyce. Ujęte są w dwie grupy: czasopisma włoskie i zagraniczne, tak świeckie jak i kościelne.

Rubryka "Dokumentacje" zawiera prezentację włoskich ośrodków bioetyki. Po zarysowaniu ogólnego stanu bioetyki we Włoszech (między ruchem a instytucją) omawia charakterystyczne rysy formacji bioetycznej takich ośrodków jak: Centro di bioetica dell'Univesità Cattolica del Sacro Cuore, Rzym; Politeia, Centro per la ricerca e la fomazione in politica e in etica, Mediolan; Scuola di medicina e scienze umane dell'Istituto Scientifico H. San Raffaele, Mediolan; i inne.

Podstawowe informacje o czasopiśmie dostępne są również poprzez internet: www.mess-s-antonio.it

Ks. Wojciech Nowacki

Św. Tomasz z Akwinu, *Suma teologiczna*, t. 35, *Słownik Terminów*, opracował Artur Andrzejuk, Londyn-Warszawa, Katolicki Ośrodek Wydawniczy „VERITAS”, Oficyna Wydawnicza „NAVO” 1998, ss. 296.

Przebywający na emigracji polscy tomiści pod przewodnictwem ks. prof. dr Stanisława Bełcha podjęli się gigantycznego trudu przetłumaczenia na język polski najobszerniejszego dzieła św. Tomasza z Akwinu, co uczynili w latach 1962-1986 wydając 34 tomy Sumy teologicznej i przekazując ją w darze społeczeństwu polskiemu od Polonii. Dzieło to trafiło do bibliotek wszystkich praw-

dziwie humanistycznych uczelni w naszym kraju, oraz do osób zajmujących się *ex professo* rozwojem ludzkiej myśli realistycznej.

Każdy, kto pragnie studiować myśl św. Tomasza z Akwinu, napotyka trudności spowodowane bardzo często brakiem znajomości propedeutyki tomizmu. Trudności te pogłębia to, iż nurt ten nie jest doceniany przez wielu teologów i filozofów w naszym kraju, a czasem nawet celowo pomijany, czy wręcz socjotechnicznie krytykowany bez zagłębienia się w jego treści. Nie ułatwia studiów również fakt, iż dzieło to zostało przetłumaczone wprawdzie przez wybitnych myślicieli, lecz reprezentujących różne nauki (teologię, metafizykę, pedagogikę czy etykę) oraz różne środowiska i szkoły tomistyczne, co doprowadziło do wieloznaczności niektórych pojęć. Oczywiście wątpliwości może usunąć lektura dzieła w języku łacińskim, lecz tu dotychczas przeszkodę stanowił brak dobrego „tomistycznego” słownika łacińsko-polskiego.

Powyższym trudnościom stawiał czoło tomista najmłodszego pokolenia, uczeń szkoły warszawskiej prof. Mieczysława Gogacza dr Artur Andrzejuk, adiunkt w Katedrze Historii Filozofii na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej, Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie i dodatkowo w Instytucie Nauk Humanistycznych, Wojskowej Akademii Technicznej.

Trzydziesty piąty (podobno ostatni) tom „londyńskiej” edycji Sumy teologicznej składa się z kilku w zasadzie odrębnych części. Pierwsza stanowi bardzo krótki wstęp do słownika zawierający wskazówki dotyczące jego używania. Autor podaje tu zarys koncepcji historii filozofii i teologii jako poszukiwanie metod do ustalania zapisanych poglądów i stanowisk. Dalej przedstawione są w zarysie odmiany tomizmu. Drugą część stanowi resume życiorysu Doktora Anielskiego. Częścią trzecią, krótką lecz bardzo przydatną dla początkującego tomisty są „Dzieje powstania i struktura Sumy teologicznej”. Następną częścią jest „Wprowadzenie do filozofii św. Tomasza z Akwinu”. Podana jest tutaj propedeutyka tomaszowej filozofii bytu z uwzględnieniem bytu jako metodologii filozofii. Autor określa wewnętrzne pryncypia oraz właściwości istnieniowe bytu, mówi o pojęciu Samoistnego Aktu Istnienia, po czym zarysowuje problematykę antropologii filozoficznej oraz ujęć dotyczących etyki i moralności. Piąta część stanowi słownik polsko-łaciński z podaniem tomów, w których dany termin występuje. Dalsza część stanowi słownik łacińsko-polski z tłumaczeniem terminologii, komentarzem i alternatywnymi wersjami przekładu. Ostatnia część dzieła stanowi słownik osób, które były cytowane przez św. Tomasza w *Summa Theologiae*.

Nazwiska: autora, kierownika naukowego (prof. dr hab. Mieczysław Gogacz) i recenzentów (ks. dr Tomasz Stępień i dr Lech Szyndler) stanowią rękojmię, iż dzieło to napisane jest bardzo solidnie z uwzględnieniem najnowszych osiągnięć tomizmu egzystencjalnego. Winno więc dotrzeć do rąk wszystkich, którym nieobce są podstawy naszej europejskiej kultury.

Jacek W. Czartoszewski